

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ТАВРІЙСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені В.І. ВЕРНАДСЬКОГО
ННІ «Академія мистецтв імені С. С. Прокоф'єва»
Кафедра музичного мистецтва

ЗАТВЕРДЖУЮ

в. о. директор академії

_____ Микола АНТОНЕНКО

11 лютого 2022 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«ПОЛІФОНІЯ»

освітній рівень Бакалавр

галузь знань 02 Культура і
мистецтво

спеціальність 025 Музичне
(спеціалізація) мистецтво

освітня програма 025 «Музичне
мистецтво.
Інструментальне
виконавство»

тип дисципліни Обов'язкова

Київ - 2022 рік

Розробник: Марченко Валерій Віталійович - заслужений діяч мистецтв України, кандидат мистецтвознавства, в.о. завідувача кафедри

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри музичного мистецтва

Протокол № 18 від 11.02.2022 року

В.о. завідувач кафедри музичного мистецтва

Валерій Марченко

Погоджено:

Гаранти освітніх програм

_____ Микола АНТОНЕНКО

_____ Євген САФРОНЧИК

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників		Розподіл годин за навчальним планом		
Кількість кредитів:	4	Вид занять	Форма навчання	
Загальна кількість годин:	120		Денна	Заочна
Рік вивчення дисципліни за навчальним планом:	4	Лекції:	16	
Семестр:	7	Практичні заняття:	14	-
Тижневе навантаження (год.):		Лабораторні заняття:	-	-
аудиторне:	2	Семінарські заняття:	-	-
самостійна робота:	6	Самостійна робота:	90	-
Форма підсумкового контролю:	Залік	Консультації:	-	
Мова навчання:	українська	Індивідуальні заняття:	-	-

Консультативну допомогу здобувачі вищої освіти можуть отримати у ННІ «Академія мистецтв імені С. С. Прокоф'єва» кафедри музичного мистецтва, які безпосередньо проводять заняття, або звернувшись з письмовим запитом на електронну пошту за адресою dec_art@tnu.edu.ua.

2. Програма навчальної дисципліни

Дана програма є мистецьким курсом, в опануванні якого у студентів формуються навички професійного аналізу поліфонічної фактури й композиції на засадах знання та розуміння закономірностей їх устрою. Практичне значення курсу полягає у освоєнні студентами засад поліфонічної техніки; засвоєнні поліфонічних засобів оформлення розділів музичної форми; формуванні розуміння природи особливостей поліфонічного тематизму та техніки тематичної роботи, навичок аналізу тематичних процесів, орієнтації у тематичній системі поліфонічного багатоголосся; оволодінні технікою аналізу цілісного поліфонічного твору; ознайомленні із поліфонічними формами та жанрами, історією їх виникнення та становлення, умовами функціонування.

Очікувані програмні результати навчання за дисципліною (за Освітньою програмою):

- ПРН 4. Аналізувати музичні твори з виокремленням їх належності до певної доби, стилю, жанру, особливостей драматургії, форми та художнього змісту;
- ПРН 7. Володіти методами опрацювання музикознавчої літератури, узагальнення та аналізу музичного матеріалу, принципами формування наукової теми та розуміння подальших перспектив розвитку даної проблематики в різних дослідницьких жанрах;
- ПРН 8. Демонструвати володіння музично-аналітичними навичками в процесі створення виконавських, музикознавчих та педагогічних інтерпретацій.
- ПРН 15. Демонструвати музично-теоретичні, культурноісторичні знання з музичного мистецтва;
- ПРН 17. Демонструвати аргументовані знання з особливостей музичних стилів різних епох.

Загальні та спеціальні компетентності, що формуються у процесі вивчення дисципліни

Шифр та назва компетентності	Результати навчання			
	Знання	Уміння/навички	Комунікація	Відповідальність і автономія
Загальні компетентності (ЗК)				
ЗК 8. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.	ПРН 4	ПРН 8	ПРН 15	ПРН 17
ЗК 3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.	ПРН 4	ПРН 7	ПРН 15	ПРН 7

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (ФК)				
ФК 3. Здатність усвідомлювати художньо-естетичну природу музичного мистецтва.	ПРН 4	ПРН 7	ПРН 8	ПРН 8
ФК 4. Здатність усвідомлювати взаємозв'язки та взаємозалежності між теорією та практикою музичного мистецтва.	ПРН 17	ПРН 7	ПРН 15	ПРН 17
ФК 6. Здатність використовувати професійні знання та навички в процесі творчої діяльності.	ПРН 4	ПРН 7	ПРН 8	ПРН 15
ФК 9. Здатність застосовувати базові знання провідних музично-теоретичних систем та концепцій.	ПРН 8	ПРН 15	ПРН 8	ПРН 15
ФК 10. Здатність оперувати професійною термінологією.	ПРН 17	ПРН 7	ПРН 8	ПРН 15

3. Зміст навчальної дисципліни

Навчальна дисципліна «Поліфонія» складається з двох змістових модулів: модуль 1: **Об'єкт та предмет курсу. Поняття поліфонії. Системи поліфонічного багатоголосся. Види поліфонії.** 2: **Поліфонічна техніка в музиці доби Відродження: простий контрапункт, проста і канонічна імітація, різні види складного контрапункту.**

Через вивчення змістового модуля 1. **Об'єкт та предмет курсу. Поняття поліфонії. Системи поліфонічного багатоголосся. Види поліфонії** забезпечуються удосконаленням таких загальних і фахових компетентностей як - знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності, здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу, здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях, здатність застосовувати базові знання провідних музично-теоретичних систем та концепцій.

Через вивчення змістового модуля 2. **Поліфонічна техніка в музиці доби Відродження: простий контрапункт, проста і канонічна імітація, різні види складного контрапункту** забезпечуються удосконаленням загальних і фахових компетентностей - здатність працювати автономно, здатність усвідомлювати взаємозв'язки та взаємозалежності між теорією та практикою музичного мистецтва, здатність використовувати знання про основні закономірності й сучасні досягнення у теорії, історії та методології музичного мистецтва, здатність володіти науково-аналітичним апаратом та використовувати професійні знання у практичній діяльності.

Формування зазначених компетентностей дозволяє удосконалити універсальні навички здобувачів освіти шляхом розширення та поглиблення знань в сфері фахової майстерності у оволодінні теоретичними знаннями щодо формотворчого значення поліфонії, набуття розуміння функціональної поліфонічної логіки в музичній будові, опанування техніки голосоведення та набуття навичок аналізу поліфонічних музичних творів.

4. Структура навчальної дисципліни (тематичний план)

Назви розділів і тем	Кількість годин				
	денна форма				
	Всього	у тому числі			
		лек.	прак.	сем.	с. р.
1	2	3	4	5	6
Розділ I. Об'єкт та предмет курсу. Поняття поліфонії. Системи поліфонічного багатоголосся. Види поліфонії.					
Тема 1. Григоріанський хорал як джерело поліфонічного багатоголосся західноєвропейського музичного мистецтва.		2	2		10
Тема 2. Система поліфонічного багатоголосся в музиці <i>ars antiqua</i> .		2	2		10
Тема 3. Форма першоджерела у жанрах-формах XIII ст..		2	2		10
Тема 4. Система багатоголосся в музиці <i>ars nova</i> . Явище ізоритмії (ізомелія, ізоперіодика)		2	1		12
Розділ II Поліфонічна техніка в музиці доби Відродження: простий контрапункт, проста і канонічна імітація, різні види складного контрапункту систем.					
Тема 1. Закономірності устрою поліфонічної композиції.		2	1		12

Тема 2. Канцона та ричеркар — форми інвенційної поліфонії раннього Бароко.		2	2		12
Тема 3. Теорія фуги як вищого поліфонічного жанру доби Бароко.		2	2		12
Тема 4. Підголоскова поліфонія української народної пісні у творах українських композиторів.		2	2		12
Усього годин	120	16	14		90

5. Організація самостійної роботи студентів

Види самостійної роботи:

- 1) опрацювання основної літератури з теми;
- 2) аналіз нотних зразків поліфонічних творів за темою;
- 3) самостійне створення зразків поліфонічних форм.

6. Критерії та система оцінювання результатів навчання

Загальна система оцінювання: оцінюється за 100-бальною шкалою.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
		Оцінка	Пояснення
90-100	відмінно	A	відмінне виконання
80-89	добре	B	вище середнього рівня
75-79	добре	C	загалом хороша робота
66-74	задовільно	D	непогано
60-65	задовільно	E	виконання відповідає мінімальним критеріям
30-59	незадовільно	FX	необхідне перескладання
0-29	незадовільно	F	необхідне повторне вивчення курсу

Умови допуску до підсумкового контролю з «Поліфонія»:

1. Участь в обговоренні теоретичних питань або їх відпрацювання;
2. Самостійне виконання практичних завдань через систему дистанційного навчання;
3. Публічний виступ на практичних заняттях або їх відпрацювання;
4. Роботу здобувача освіти впродовж семестру оцінено не менше, ніж на 37 балів.

**Критерії оцінювання кожного (деяких найбільш важливих) з видів робіт
(бажано, та не обов'язково) в довільній зрозумілій формі**

Вид завдання	Критерії оцінювання
Контроль на лекційних заняттях: заповнення робочого зошиту з теми лекції, участь в обговоренні теоретичних питань лекції.	1 бал - активність здобувача освіти на лекції, заповнення робочого зошиту з теми лекції, участь в обговоренні питань теоретичних питань лекції, вірні відповіді на запитання викладача.
Публічний виступ на практичних заняттях.	1-2 бали - здобувач освіти отримує за активну роботу на практичному занятті: <ul style="list-style-type: none"> - підготовленість домашніх завдань до початку ПЗ; - обов'язковий виступ, публічний захист завдань; - активність в ході виконання завдань;
	<ul style="list-style-type: none"> - участь в обговоренні питань ПЗ; - рецензування відповідей інших студентів.
Самостійне виконання завдань на сайті дистанційного навчання.	3-4 балів - всі завдання виконані вчасно, обґрунтовані, повні, вірні, з використанням основної та додаткової літератури, носять творчий характер; перевірені викладачем в дистанційному режимі.

7. Рекомендовані джерела інформації

1. Герасимова-Персидская Н. Партесный концерт в истории музыкальной культуры. - М.: Музыка, 1983.
2. Герасимова-Персидська Н. Поліфонія М.Д.Леонтовича // Творчість М.Леонтовича. - К.: Музична Україна, 1977. - С. 99-125.
3. Герасимова-Персидська Н. Характерні риси поліфонії М.Леонтовича // Українська радянська музика. - К.: Музична Україна, 1962. - Вип. 2. - С. 129-152.
4. Герасимова-Персидська Н. Хоровий концерт на Україні в XVII-XVIII ст. - К.: Музична Україна, 1978.
5. [Григорьев С., Мюллер Т. Учебник полифонии : Учебное пособие. — Изд. 2-е. — М.: Музыка, 1969. — 328 с.](#)
6. Должанский А. 24 Прелюдии и фуги Шостаковича. - Л.: Музгиз, 1963. - С. 221-272.
7. [Евдокимова Ю. К. История полифонии. Вып. 1. Многоголосие средневековья X-XIV вв. / Ю. К. Евдокимова. — М.: Музыка, 1983. — 454 с.](#)
8. [Евдокимова Ю. К. История полифонии. Вып. 2. Музыка эпохи Возрождения: XV в. / Ю. К. Евдокимова. — М.: Музыка, 1983. — 414 с.](#)
9. [Евдокимова Ю. К. Учебник полифонии. Вып. 1. / Ю. К. Евдокимова. — М.: Музыка, 2000. — 158 с.](#)
10. Задерацкий В. Полифония в инструментальных произведениях Д.Шостаковича. - М.: Музыка, 1969.
11. Задерацький В. У розвиток жанру про цикл ["34 Прелюдії та фуги" Бібіка] // Музика — 1980 - № 5. - С. 5-7.
12. Золотарёв В. Фуга. Руководство к практическому изучению. - М.: Музыка, 1965.
13. Іванченко В. Поліфонія у симфоніях С.Прокоф'єва. - К.: Музична Україна, 1983.

14. Когоутек Ц. Техника композиції в музиці ХХ століття. - М.: Музыка, 1976.
15. [Мессіан О. Техніка мого музикального мови / Пер. і ком. М.Н. Чебуркіної; науч. ред. Ю.Н. Холопова. М.: Греко-латинський кабінет Ю.А. Шичалина, 1994. – 124 с.](#)
16. Молдавін М. Народний підголосковий спів. К.: Музична Україна, 1983. -
17. [Мюллер Т. Поліфонія. – М.: Музыка, 1989.](#)
18. [Пэрриш К., Оул Д. Образці музикальних форм от григоріанського хорала до И.С. Баха. – Л. : Музыка, 1975. – 177 с., нот.](#)
19. Пясковський І. Готичні традиції поліфонічного мислення Олів'є Мессіана // Науковий вісник НМАУ ім. П.І.Чайковського. - Київ, 2003. - Вип. 24. - Кн. 1. - С. 182-187.
20. Пясковський І. Поліфонічні прийоми в хорівій творчості М.Березовського // Дослідження. Досвід. Спогади. Збірник наукових і науково-методичних праць колективу КСМШ ім. М.В.Лисенка і НМАУ ім. П.І.Чайковського - К., 2000. - С. 6-23.
21. Пясковський І. Поліфонія. - Київ: ДМЦНЗК і МУ, 2003.
22. Пясковський І. Поліфонія в українській музиці. - К.: НМАУ ім. П.І.Чайковського, 2012.
23. Пясковський І. Поліфонія в хорівих концертах Артемія Веделя // Науковий вісник НМАУ ім. П.І.Чайковського. - Київ, 2001. - Вип. 11. - С. 93-105.
24. Пясковський І. Теоретичні ідеї М.Дилецького в галузі поліфонії // Musicae ars et scientia. Книга на честь 70-річчя Н.О.Герасимової-Персидської. Науковий вісник НМАУ ім. П.І.Чайковського. - Київ, 1999. - Вип.6. - С. 66-77.
25. Симакова Н. Вокальні жанри епохи Возрождення. - М.: Музыка, 1985.
26. Танєєв С. Подвижной контрапункт строгого письма. - М.: Музгиз, 1956. - Изд. 2-е.
27. Хіврич Л. Народна пісня як джерело і об'єкт поліфонічного розвитку в хорівих обробках М.В.Лисенка // Українське музикознавство. - К.: Музична Україна, 1997. - Вип. 27. - С. 113-119.
28. Хіврич Л. Фугатні форми в хорівих концертах Д.Бортнянського // Українське музикознавство. - К.: Музична Україна, 1971. - Вип. 6. - С. 201-215.
29. Хомінський Й. Історія гармонії та контрапункту. Т. I: Первісне багатоголосся. Доба органу. Поліфонія Середньовіччя. - К.: Музична Україна, 1975.
30. Хомінський Й. Історія гармонії та контрапункту. Т. II: Доба Відродження. - К.: Музична Україна, 1979.
31. Чижик І. Фактори формоутворення в західноєвропейській поліфонії середньовіччя // Українське музикознавство. - К.: Музична Україна, 1988. - Вип. 23. - С. 87-94.
32. Чугаєв З. Особенности строения клавирных фуг Баха. - М.: Музыка, 1975.
33. Юдкін-Ріпун І. Бортнянський як представник стилю перехідної епохи // Науковий вісник НМАУ ім. П.І.Чайковського. - К., 2003. - Вип.24. - Кн. 1. - С. 76-85.
34. Ященко Л.І. Українське народне багатоголосся. - К.: Вид-во АН УРСР, 1962.

8. Політика курсу

Відвідування є важливим компонентом вашого курсу з огляду на складність дисципліни. Запізнення на фахові заняття є не припустимими. У випадку наявності довідки від лікаря призначається відпрацювання занять в інший час за індивідуальною програмою.

Переоцінка завдань можлива упродовж тижня після отримання оцінки на основі заяви на ім'я завідувача кафедри у письмовій формі. Після отримання заяви, завідувач кафедри упродовж тижня створить комісію з переоцінки, яка після проведення аналізу роботи студента повідомить його про своє рішення.

Перескладання роботи студентів можлива упродовж тижня після отримання оцінки на основі заяви у письмовій формі.

Мобільні пристрої на заняття використовуються лише з дозволу викладача.

Поведінка в аудиторії. Під час аудиторних занять студентам дозволяється за потреби виходити з аудиторії, брати з собою та використовувати безалкогольні напої.

Форма контролю: залік.